

ÉRDI JÁRÁSBÍRÓSÁG

2022 SZEP 05

Érk. módja: postán / egyenlő időben /
személyesen / faxon / e-mailen

g..... Melléklet: Aláírás:

4 8-2080/2022

Elektronikusan az Érdi Járásbíróság útján előterjesztve

Tisztelt Alkotmánybíróság!

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

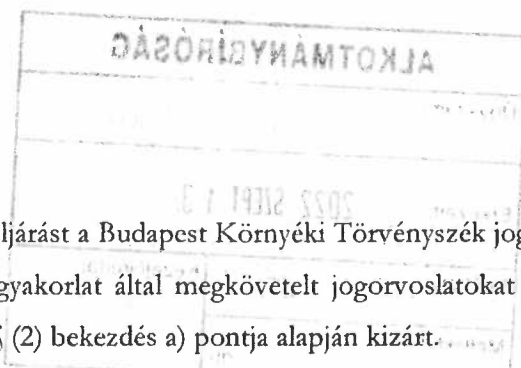
[REDACTED]

terjesztem elő.

A kérelem eljárásjogi alapja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a és 43. § (4) bekezdése, amely alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a bírói döntés(ek) Alaptörvénnyel való összhangját, és megsemmisítheti az(ok)t, amennyiben az(ok) Alaptörvénnyel ellentétes.

Értesítjük: Az irat elektronikus írátról készített papíralapú másolat.

2022-03-06
9
PH

A jelen panasz alapjául szolgáló eljárást a Budapest Környéki Törvényszék jogerős másodfokú ítélete zárta, így az alkotmánybírósági gyakorlat által megkövetelt jogorvoslatokat kimerítettem. A Kúria felülvizsgálati eljárása a Pp. 407. § (2) bekezdés a) pontja alapján kizárt.

A személyes érintettségemet igazolja, hogy felperes voltam a másodfokú ítélet által lezárt ügyben.

A másodfokú ítéletet jogi képviselőm útján 2022. július 7. napján vettem kézhez, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdése és az Alkotmánybíróság Ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat 28. § (2) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz határidőben kerül benyújtásra.

A panasz hangsúlyozottan nem ütközik az ún. negyedfokú jogorvoslat tilalmának elvébe, a beadványban foglaltakat semmiképpen nem lehet ekként értelmezni, az egyértelműen ellentétes lenne az előadásaimmal és annak szándékolt tartalmával, mely tehát nem „önmagában” támadja a bírói döntést, hanem a fentiekben már jelzett és a továbbiakban részleteiben kifejtendő alkotmányjogi kontextusban. E körben külön hivatkozom arra, hogy a t. Alkotmánybíróságtól nem a perbeli tények és a bizonyítás eredményének felülbírálatát kérem, hanem annak megállapítását, hogy az eljáró bíróságok a bizonyítás lehetőségétől megfosztottak.

Előbbieken túl a szakági szabályok alkalmazásának, értelmezésének – negyedfokú jogorvoslat tilalmába nem ütköző – felülvizsgálata kapcsán a 34/2017. (XII. 11.) AB határozat rögzíti: [...] az Alkotmánybíróság feladata, hogy az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként őrködjön a szakjogi értelmezések alkotmányossága fölött, és szükség esetén **kijelölje az értelmezés követendő irányát vagy alkotmányos határait**. Erre irányuló alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói **döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja**, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. E tekintetben a panasz az Alaptörvény 28. cikkének érvényesítésére szolgáló jogintézmény, amely szerint a bíróságok a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. **A bíróságoknak a szakjogi szabályok engedte értelmezési mozgástérén belül kell érvényre juttatniuk a releváns alkotmányossági követelményeket** {vö. 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]–[18]}. Az Alkotmánybíróság **alkotmányossági felülvizsgálata ehhez képest az Alaptörvényben foglalt alapjogi szempontok érvényesülésének végső kontrollja**. Egyrészt a rendes bíróságoknak az alkalmazott jogszabályok szakjogilag helyes és törvényes értelmezésére fókuszáló ítélkező munkájához képest **az Alkotmánybíróság alaptörvénybeli feladata kifejezetten az alkotmányossági követelmények kiemelése és érvényesítése**. Másrészt míg a bíróságok a jogszabály engedte értelmezési mozgástér határait nem léphetik át, addig az Alkotmánybíróság az

alkalmazott norma alkotmányossági hibáit vagy hiányosságait is orvosolhatja. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróságnak arra is lehetősége van, hogy az egyébként a jogszabályokból kiolvasható szakjogi értelmezéseket alkotmányos követelményekkel terelje az Alaptörvénnyel összhangban álló irányba.

A jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés „alapvető alkotmányjogi jelentőségű” (Abtv. 29. §) a következők miatt. Az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági eljárásban súlyosan egyoldalú módon határozta meg a bizonyítás menetét az eljáró bíróság. A tisztességes eljárás és a pártatlan elbírálás különösen súlyos sérelmét eredményezi, hogy az elsőfokon eljáró bíró kizárólag saját személyes és ezáltal szubjektív tapasztalásaira alapította az elsőfokú ítéletet, a másodfokú bíróság pedig bizonyítás lefolytatása nélkül szintén kizárólag az elsőfokú bíró által a helyszíni szemle során személyesen tapasztaltakra alapította helybenhagyó döntését. Ez azt eredményezte, hogy a másodfokú bíróság érdemi felülbírálatot nem valósított meg, hiszen fogalmilag kizárt, hogy az elsőfokú bíró személyes, szubjektív tapasztalására alapított másodfokú döntés eltérjen ez esetben az elsőfokú döntéstől. Az eljárás során engem, mint felperest ezen túlmenően teljes mértékben megfosztottak attól a lehetőségtől, hogy bizonyítási indítvánnyal éljek, saját bizonyítékaimat felajánljam és így az elsőfokú bíró személyes tapasztalásaival szemben bizonyíthassak, azt megkérdőjelezhessem, vitathassam. A jelen alkotmányjogi panasz tárgyává tett bírósági ítéletek téves alapjogértelmezésen alapulnak, a tisztességes eljárás alapjogi garanciáit pedig teljességgel mellőzték, a bírói gyakorlat korrekciója így a kiemelt alapjogi ügyben önmagában megalapozza az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés feltételét. Alkotmányjogi panaszom alapvető jelentőséggel bír azon okból is, hogy abszolút jogom szenvedett sérelmet a rendesbírói eljárás során, így kiemelt alapjogi védelem szükséges.

Az Abtv. 52. § (5) bekezdése értelmében kérem az adataim zártan kezelését.

Az alkotmányjogi panaszom indokául előadom az alábbiakat.

Az Alaptörvény megsértett rendelkezései

I. cikk (3) bekezdés

Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

VI. cikk (1) bekezdés

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.

XIII. cikk (1) bekezdés

Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez.

XXVIII. cikk (1) bekezdés

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

XXVIII. cikk (7) bekezdés

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

I. Tények

1. Felperes voltam az Érdi Járásbíróóság előtt 11.P.20.580/2020. számon folyamatban volt birtokvédelmi, illetőleg szomszédjogi perben. A per alapja az alperes által telepített – a perbeli ingatlanok között elhelyezkedő – nagy teljesítményű hőszivattyú berendezés által keltett zavaró zaj és hőhatás.
2. A per során indítványoztam igazságügyi szakértő kirendelését a zavaró hatások, mint szakkérdések vizsgálatára és azok mértéke megállapítására, valamint tanú bizonyítást is indítványoztam. Beadványomban azt is részletesen megfogalmazta, hogy a szakértő részére milyen kérdések feltevését indítványozom (I/4. szám alatt mellékelem a beadványomat).
3. Az elsőfokon eljáró Érdi Járásbíróóság helyszíni tárgyalást tartott, amelyen az eljáró bíró azt rögzítette, hogy zavaró hatás nem észlelhető, illetőleg a zaj más külső természetes zajoktól nem különíthető el. Az elsőfokú bíróság a szakértői bizonyítást és az általam felajánlott tanúbizonyítást is szükségtelennek minősítette és mellőzte.
4. Az Érdi Járásbíróóság 11.P.20.580/2020/33. számú ítéletével a keresetet elutasította. Az elsőfokú ítélet indokolása a helyszíni tárgyaláson az eljáró bíró által tapasztaltakon alapul. A szakértő kirendelése iránti indítványt, valamint a tanúbizonyítási indítványt elutasította azzal az indokolással, hogy a per adatai alapján megállapítható a zavaró hatás hiánya.
5. Az elsőfokú ítélet a felek nyilatkozatain és a helyszíni tárgyaláson tapasztaltakon alapult. Az elsőfokú ítélet indokolása kiemelte, hogy az emberi tűrőképesség általános szintje és a perbeli ingatlan környezetében jellemző zaj- és más hatásokból szükséges kiindulni. A helyszíni tárgyaláson az eljáró bíró azt állapította meg, hogy a környezet egyéb zajaitól a hőszivattyú által keltett zajt nem tudja elkülöníteni, a kiáramló hő pedig az eljáró bíró szerint az ingatlanomon, a kertemben és teraszomon nem érzékelhető.
6. Az elsőfokú ítélet indokolása rögzítette azt is, hogy azt követően vásároltam meg ingatlanomat, hogy az alperes a hőszivattyút létesítette, így a bíróság szerint a vásárlás során már észlelnem kellett volna a zavaró hatást, és amennyiben az engem valóban zavart, az ingatlant nem kellett volna megvásárolnom.

7. Az elsőfokú ítélet rögzítette azt is, hogy nem állapítható meg zavarás a kifogásolt hőszivattyú berendezés működése során. Ezzel ellentétesen rögzítette azt is az elsőfokú ítélet, hogy „az éghajlatunkat jellemző forró nyarak, illetve hőhullámok miatt a klímaberendezések általánosan elterjedtté váltak”, az általuk keltett zajhatás pedig nem tekinthető szükségtelennek. Az elsőfokú ítélet indokolása tehát egyszerre rögzíti azt, hogy a hőszivattyú nem jár semmilyen zavaró hatással és azt, hogy az ilyen berendezések által keltett zavaró hatás szükséges, ami szembeötlő ellentmondás.

8. A másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.135/2022/7. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A másodfokú bíróság rögzítette, hogy a szakértői indítványom, továbbá az indítványozott kérdések a perben nem releváns tényekre irányultak; a másodfokú bíróság kiemelte e körben, hogy a zavarás megállapítása nem a szakértő feladata, hanem a bíróság mérlegelésére tartozó kérdés.

9. A másodfokú ítélet rögzítette azt is, hogy felajánlott bizonyítás hiányában a bíróságnak a rendelkezésre álló adatok alapján kellett döntenie. A másodfokú bíróság ezen megállapítása ellentétben áll azzal, hogy az általam felajánlott tanú- és szakértői bizonyítást a másodfokú bíróság álláspontja szerint helytállóan mellőzte az elsőfokú bíróság. A másodfokú bíróság indokolásában rögzítette azt is, hogy álláspontja szerint a szakértő kirendelése iránti kérelmemben a szakértőnek javasolt kérdéseket tévesen, irreleváns módon határozta meg.

10. A másodfokú eljárásban bizonyításra nem került sor, így a másodfokú bíróság ítéletét kizárólag az elsőfokú bíróság helyszíni tárgyalásán tett megállapításaira alapozta, valamint a peres felek személyes előadásaira.

II. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének okai

A korábbi alkotmánybíróági gyakorlat alkalmazhatóságáról

11. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy „*az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybíróági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni*”. Ugyanakkor a testület a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatának indokolása során azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény negyedik módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybíróági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi érveléssel mondta ki azt, hogy „*az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybíróági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja, vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja*.”

12. Emellett a nemzetközi sztenderdekkel kapcsolatban – különös tekintettel az Emberi Jogok Európai Egyezményére (a továbbiakban: Egyezmény) – rámutatott, hogy az Egyezményt a hozzá kapcsolódó joggyakorlattal együtt az Alkotmánybíróság és a rendes bíróságok is számos alkalommal figyelembe vették jogalkalmazói tevékenységük során, mi több, egyfajta kötelező minimum sztenderdként tekintenek a strasbourgi gyakorlatra.

13. Előjáróban fontos hangsúlyozni, hogy az Alkotmánybíróság elvárja a rendesbíróságoktól, hogy ítélezésük során az ügy alapjogi aspektusait figyelembe vegyék. Az Alaptörvény 28. cikkének első mondata ([a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik) az állam (a bíróságok) kötelezettségévé tette, hogy az alapjogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassa. Emellett természetesen a jogalkotó feladata az Alaptörvényben foglalt jogok érvényesítése a normaalkotási tevékenysége során, de amint a magánjogi jogszabályoknak meg kell felelniük az Alaptörvényben foglaltaknak, úgy a magánjogi jogalanyokra is – közvetett módon – kihat az Alaptörvény normatartalma, a valódi alkotmányjogi panasz intézményén és a rendes bíróságok alkotmánybíróági határozatokra alapított joggyakorlatán keresztül.

14. Ezzel a rendes bíróságok ítélkező tevékenysége ténylegesen is alkotmányjogilag kötötté vált, tevőleges védelmi kötelezettségük keletkezett az alapjogvédelem terén. Az Alaptörvény említett rendelkezése azt a kötelezettséget rója a bíróságokra, hogy az elbírálandó ügyek alkotmányjogi aspektusát, alapjogi relevanciáját felismerjék, az érintett alapvető jogok tartalmát feltárják, és erre tekintettel értelmezzék és alkalmazzák konkrét jogvitákban a jogszabályokat. Amint az Alkotmánybíróság azt az alkotmányjogi panasz jogintézményével összefüggésében kifejtette: „[a] bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” (3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás (18); 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás (30)).

15. Mindezek – amint ezt az Alkotmánybíróság már több esetben is hangsúlyozta – nem azt jelentik, hogy a bíróságoknak közvetlenül az Alaptörvény rendelkezéseire kellene alapítaniuk a döntéseiket, hanem azt, hogy az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések értelmezése és a konkrét tényállásra való alkalmazása során figyelemmel kell lenniük a releváns alkotmányossági szempontokra (7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [20]).

Az Alkotmánybíróság jelen ügyben releváns gyakorlata

A tisztességes eljáráshoz való jog egyes részjogosítványai kapcsán [At. XXVIII. cikk (1) bekezdés]

16. A tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a 21/2014. (VII. 15.) AB határozat alapján „nincs akadálya a tisztességes eljáráshoz való jogot értelmező, de már hatályon kívül helyezett alkotmánybírósági határozatok egyes elvi megállapításai felhasználásának az Alaptörvény értelmezésekor, mivel azok összhangban vannak az Alaptörvény céljával és értelmező rendelkezéseivel is” (Indokolás [50]-[60]).

17. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes

eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]).

18. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}.

19. Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint egy eljárás tisztességeségét mindig esetről estre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket [14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120]. Ettől függetlenül ugyanakkor nevesíteni lehet számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]}.

20. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266]. A tisztességes eljáráshoz való jog egyes részjogosítványainak az érvényesülését, valamint azok Alaptörvénnyel való összhangját ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített általános alapjogvédelmi teszt alkalmazásával vizsgálja. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [61]}. Ez a megközelítés összhangban áll az Alkotmánybíróság következetes – régóta töretlen – gyakorlatával. Az Alkotmánybíróság ugyanis már a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban hangsúlyozta, hogy az alapjogok korlátozásának azok lényeges tartalma a határa. Valamely alapjog lényeges tartalmát pedig „az a korlátozás sérti, amely – valamely más alapvető jog vagy alkotmányos cél érdekében – nem elkerülhetetlenül szükséges, továbbá, ha szükséges is, a korlátozás által okozott jogsérelem az elérni kívánt célhoz képest aránytalan” (ABH 1998, 91, 98).

21. Kiemelte ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is, hogy „[e]mellett a főszabályként alkalmazandó alkotmányossági mérce mellett azonban egyes alapjogok esetében az Alkotmány maga tartalmaz további kritériumokat, amelyek egyrészt ezt az általános mércét az illető jog tartalmához igazítva konkretizálják, másrészt, amelyek konkrét voltukban sokkal inkább állandó és saját tartalmi ismérvekkel határozzák meg az adott alapjog lényeges tartalmát a viszonyítással dolgozó általános szabály helyett. [...] Ez a módszer egyes esetekben a korlátozás abszolút határát vonja meg, másutt annak alkotmányosságát saját, külön ismérvek alapján teszi eldönthetővé, akár úgy is, hogy a szükségesség/arányosság mérlegelését csakis az Alkotmányban meghatározott szűkebb és konkrét követelmények tekintetében engedi meg. Így ezeknek az alapjogoknak a lényeges tartalma -állandóbban és egyértelműbben határozható meg mint azoké az jogoké, amelyekre az általános szabályt kell alkalmazni.” [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 98]

Fegyverek egyenlősége

22. A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály, *de facto* nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}.

23. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványai között határozta meg az Alkotmánybíróság a fegyverek egyenlőségét {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [50]; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}. Az Alkotmánybíróság a 21/2014. (VII. 15.) AB határozatában – melyet a 10/2017. (V. 5.) AB határozatban megerősített – kifejtette: „Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a fegyverek egyenlősége a tisztességes eljárás egyik meghatározó eleme, amely alapvetően a büntetőeljárásban biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen.” {Erre nézve lásd: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [31]}

24. Az Alkotmánybíróság a fegyverek egyenlőségének elvét ugyan alapvetően a büntetőeljárás kapcsán értelmezte, azonban a tisztességes eljáráshoz való jog alapján alkalmazhatónak találta azt minden bírósági eljárás tekintetében, így polgári perek esetében is. {15/2002. (III. 29.) AB határozat} Az Alkotmánybíróság a fegyverek egyenlőségének elvét a 10/2017. (V. 5.) AB határozatában a közigazgatási hatósági eljárások vonatkozásában is elismerte.

25. Az Alkotmánybíróság szerint a fegyverek egyenlősége megköveteli, hogy a bírósági eljárás felei megfelelően nyilatkozni tudjanak a bizonyítékok kérdésében, amelybe beleértendő, hogy a bizonyítékok hitelességének és elfogadhatóságának tárgyában elegendő információval rendelkezzenek.

26. A IV/237/2018. számú AB határozatban elvi élel rögzítette az Alkotmánybíróság, hogy a tisztességes eljáráshoz való alapjog sérelmét eredményezheti olyan eljárásjogi vagy anyagi jogi szabály megsértése, amely az eljárás valamelyik szereplője (jellemzően valamelyik fél) számára többletjogosultságot biztosít vagy őt éppen valamilyen fennálló jogától, vagy jogosultságától fosztja meg, olyan kérdések tekintetében, amelyek érdemben befolyásolják, elnehezítik vagy akár el is lehetetlenítik a bizonyítást, megváltoztatva ezzel az eljárás végkimenetelét.

27. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megállapította az adott ügyben, hogy a kérelmezett egyetlen bizonyítási lehetősége a szakértő kirendelése lett volna ebben a speciális eljárásban, azonban a bíróság a szakértő kirendelését megalapozott indokolás nélkül megtagadta. (IV/237/2018.)

28. Az Alkotmánybíróság a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában összefoglalóan kimondta, hogy „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes bírósági eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {lásd 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}” (Indokolás [26]).

29. Az Alkotmánybíróság 3174/2014. (VI. 18.) AB határozatában szabad bizonyításra vonatkozó gyakorlatát a következőkkel egészítette ki: „a jogalkotó mérlegelésének eredményeképpen kialakult bizonyítási rend – amennyiben az más alkotmányos követelményeknek is megfelel – alkalmazása elvárható a hatóságoktól, a bíróságoktól. Az ügyfelek, peres felek számára sem annak terhe, sem vélt kedvezősége esetén nem térhet el a hatóság vagy bíróság attól a törvényi parancstól, amely számára meghatározza, hogy mely bizonyítékot vehet adott ügyben figyelembe.” {3174/2014. (VI. 18.) AB határozat, Indokolás [17] és [19]} Tehát a törvényalkotó előre meghatározza a lehetséges bizonyítási eszközök körét, amelyek alkalmazását azután a perbeli állításait bizonyító fél saját belátása szerint indítványozza vagy mellőzi a bíróság előtt.

Jogorvoslathoz való jog [At. XXVIII. cikk (7) bekezdés]

30. A jogorvoslathoz való jog tartalmát tekintve az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata értelmében a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belül magasabb szervhez fordulás jogát jelenti szervezeti szinten. Ez megköveteli, hogy a jogalkotó tényleges és hatékony jogorvoslatot biztosítson a döntéssel szemben. „A tényleges és hatékony jogorvoslat akadályát képezheti akár a részletszabályok hiánya vagy jellege, ami miatt a jogorvoslat formálissá válik (például mert nem biztosított, hogy az érintett tudomást szerezzen a döntésről, az eljárási határidők rövide, ellehetetleníti a jogorvoslat érdemi kezdeményezését stb.).” Hangsúlyozta ugyanakkor az Abh. azt is, hogy az olyan korlátozások, amelyek az eljárás hatékonyságát és gyorsaságát biztosítását célozzák, olyan korlátozásai a jogorvoslathoz való jognak, amelyekkel az alapjog jogosultjainak számolni kell.

31. Az Alaptörvény és az Alkotmánybíróság értelmezése szerint ez az alapjog megköveteli, hogy „az érdemi, ügydöntő, az érintett helyzetét, jogait lényegesen befolyásoló határozat [döntés] tekintetében a jogorvoslat biztosítsa a döntést hozó szervtől eltérő más szerv részéről a felülvizsgálatot, az állásfoglalást a döntés helyessége, törvényessége tekintetében, esetleg a döntés megváltoztatását vagy hatályon kívül helyezését. Vagyis a jogorvoslathoz való jog, mint alkotmányos alapjog immanens tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy [...] ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége. Ugyanakkor az ilyen felülvizsgálatot nem biztosító jogorvoslat nem feltétlenül alkotmányellenes a nem érdemi, nem ügydöntő határozatok esetén.” [5/1992. (I. 30.) AB határozat] A jogorvoslathoz való jog korlátozásának kereteit az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése határozza meg: eszerint arra valamely alkotmányosan értékelt cél érdekében, e cél eléréséhez arányosan történhet (alkotmányos célhoz kötöttség-szükségesség-arányosság tesztje). A jogorvoslathoz való jog tartalmára és a korlátozás alkotmányos követelményeire

figyelemmel a jogorvoslathoz való jog több részelemre tekintettel vizsgálja az alapjog érvényesülését az Alkotmány-bíróóság eddigi gyakorlata alapján.

32. Minden jogorvoslat lényegi eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát.” {23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186, elsőként megerősítve: 3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]} Ez elsősorban a megfelelő eljárásjogi szabályok megalkotásával biztosítható. „Az Alkotmánybíróság értelmezésében az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jog tényleges és hatékony jogorvoslat lehetőségének a biztosítását követeli meg, így nem csak abban az esetben állapítható meg az alapjog sérelme, ha a jogorvoslat lehetőségét teljesen kizárták {lásd például 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [61]}, hanem akkor is, ha a jogszabályban egyébként biztosított jogorvoslat más okból nem tud ténylegesen és hatékonyan érvényesülni, így például, ha azt a részletszabályok rendelkezései akadályozzák meg, ezáltal üresítve ki, illetve téve formálissá a jogorvoslathoz való jogot (Indokolás [28]–[31]).” {10/2017. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [68]; 33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [113]}

33. „Az Alaptörvény megköveteli, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. A jogorvoslat jogának hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így többek között a felülbírálati lehetőség terjedelme, a jogorvoslat elintézésére meghatározott határidő, vagy a sérelmezett határozat kézbesítésének szabályai és megismerhetőségének tényleges lehetősége.” {22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26]; 12/2015. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [25]; 24/2015. (VII. 7.) AB határozat [19]}

34. A tényleges és hatékony jogorvoslat egyrészt kötelezettségeket fogalmaz meg az állammal (a jogalkotóval és a jogalkalmazókkal) szemben, hogy a jogorvoslat tényleges és hatékony igénybevételét biztosítsák az alapjog alanyai számára. „A jogorvoslathoz való alapjog érvényesülése tevékeny közreműködést követel az állam részéről. Egyrészt a jogalkotónak meg kell alkotnia azokat az eljárási szabályokat, melyek szerint ez az alapjog gyakorolható, másrészt pedig a jogalkalmazók kötelesek e szabályokat követve eljárni. A fél akkor tudja tehát gyakorolni a jogorvoslathoz való alapjogát, ha a bíróságok az alapjog érvényesítésére rendelt jogszabályi előírások szerint járnak el.” {18/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [12]}

Az alapjog-korlátozás alkotmányos mércéje [At. I. cikk (3) bekezdés]

35. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése határozza meg az alapjog korlátozás kritériumait, amely szerint arra csak más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával kerülhet sor.

36. Az alapjog konkrét korlátozásával összefüggésben az Alkotmánybíróság a 3/2015. (II. 2.) AB határozatban megállapította, hogy „(a)z Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az alapjog-korlátozásnak ez a tesztje mindenekelőtt a jogalkotót kötelezi, ugyanakkor hatáskörükhöz igazodva a jogalkalmazókkal szemben is alkotmányos követelményt fogalmaz meg. E követelményből – az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel – a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák.”

Tulajdonhoz való jog [At. XIII. cikk (1) bekezdés]

37. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése az Alkotmány 13. § (1) bekezdésével tartalmilag azonosan szabályozza a tulajdonhoz való jogot, így az Alkotmánybíróság vonatkozó korábbi határozatai az Alaptörvény hatályba lépését követően is teljes mértékben irányadóak.

38. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése deklarálja a tulajdonhoz való jogot. Az AB klasszikus megfogalmazásában: *[a]z Alkotmány a tulajdonjogot, mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapját részesíti védelemben. Az alkotmányos védelemnek így kell követnie a tulajdon társadalmi szerepének változását, hogy közben ugyanazt a védelmi feladatot elláthassa.* [64/1993. (XII. 22.) AB határozat]

39. A tulajdonnak az állam által történő korlátozása kapcsán az Alkotmánybíróság a korlátozás céljával és arányosságával kapcsolatos megfontolásokat vizsgálta több határozatában. A 64/1993. (XII. 22.) AB határozat szerint „Az állami beavatkozás alkotmányossága megítélésének súlypontja, az alkotmánybírósági értékelés voltaképpen tere a cél és az eszköz, a közérdek és a tulajdonkorlátozás arányosságának megítélése lett.” Ugyanakkor míg az AB a szükségesség tekintetében korábban elegendőnek ítélte a

közérdekre való hivatkozás indokoltságát vizsgálni, illetőleg elfogadta a közérdek absztrakt tartalmát, a bíróság gyakorlatában változás figyelhető meg.

A magánszféra védelme [At. VI. cikk (1) bekezdés]

40. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése rögzíti, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.

41. Az Alkotmánybíróság a 32/2013. (XI. 22.) AB határozatában értelmezte a magánszférához való jogot és az annak viszonyát az emberi méltósághoz való joghoz. Megállapította, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése – a régi Alkotmány 59. § (1) bekezdésével ellentétben – átfogóan védi a magánszférát: az egyén magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét.

42. A magánszféra lényege tekintetében továbbra is fenntarthatónak tartotta az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában megfogalmazott – a magánélet fogalmának esszenciáját jelentő, általános érvényű – megállapítást, miszerint a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek [36/2005. (X. 5.) AB határozat, ABH 2005, 390, 400.].

43. Rávilágított arra, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszférához való jog és az Alaptörvény II. cikke által garantált emberi méltósághoz való jog között különösen szoros a kapcsolat. Az Alaptörvény II. cikke megalapozza a magánszféra alakítása érinthetetlen területének védelmét, ami teljesen ki van zárva minden állami beavatkozás alól, mivel ez az emberi méltóság alapja. Az Alaptörvény értelmében a magánszféra védelme azonban nem szűkül le az Alaptörvény II. cikke által is védett belső vagy intimszférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára (kapcsolattartás), illetve arra a térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik (otthon).

44. Figyelemmel arra, hogy az Alaptörvény hatályba lépése előtt a magánszféra védelme nem került külön nevesítésre az Alkotmányban, az Alkotmánybíróság az emberi élet és méltóságból olvasztotta ki ezt az alapvető jogosultságot. Ennek értelmében a magánszféra legfőbb célja, hogy az ember egy olyan minimális (vagy éppen maximális) szabadsággal rendelkezzen az élet meghatározott területén, amelyen mozogva biztosított számára az önkiteljesítés, az önmegvalósítás és az önrendelkezés joga. Ezt nevezhetjük a személyiség szabad kibontakoztatásának is. Ezek a jogok az élethez és emberi méltósághoz való jogból, mint anyajogból erednek.

45. A "magánszférához való jogot" az Alkotmány konkrét, szubjektív alapjogként nem nevezte meg, de a magánélet szabadságához való jog kétségkívül az egyén autonómiájának védelmére szolgáló olyan alapjog, amely az ember veleszületett méltóságából ered, amelynek tehát az általános személyiségi jog – az emberi méltósághoz való jog - szubszidiárius alapjoga. Az Alkotmánybíróság által kifejtett jogosultságot az Alaptörvény már szövetszinten is beemelte, így a korábban kialakított gyakorlat nyomán elismerést nyert, külön nevesített alapjogra vonatkozó korábbi gyakorlatot is iránymutatónak tekinti a testület.

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

A tisztességes eljárás és részjogosítványai tekintetében

46. Kiindulásként szükséges rögzíteni, hogy a szomszédjogi perek során irányadó vizsgálati szempont a zavarás, zavaró tevékenység, illetőleg annak szükséges mértékének meghatározása.

47. A zavarás jogi fogalom, ami a zavarást jelentő tényekből levont jogi következtetés. A zavaró hatás alapvetően ténykérdés: a jelen ügyben a hőszivattyú működése során keltett zajhatás mértéke, a keltett rezgés mértéke és érzékelhetősége, a kibocsátott levegő hőmérséklete és annak a környezetre gyakorolt hatása azok a tények, amelyek összehatását vizsgálva vonható le a jogi következtetés, hogy a zavaró hatások összessége milyen jogkövetkezményt vonhat maga után.

48. A szomszédjogi perek szükségszerű második lépése az érdekmérlegelés, melynek keretében dönteni szükséges, hogy a zavaró hatást milyen mértékben köteles tűrni a szomszéd, mi az a szükséges zavaró hatás, amely a felek ingatlanai használatából ered és az adott körülmények között (lakókörnyezet, elhelyezkedés sajátosságai, ingatlanok használati módja stb.) nem okoz szükségtelen hátrányt a szomszédnak. A szomszédjogi szabályok lényege, hogy a felek között egyensúlyt teremtsen, mely irányadó akkor is, ha valamennyi fél egyébként – más jogszabályok szerint – jogszerűen jár el, ugyanakkor abból zavarás származik. A zavarás szükséges mértékének meghatározása és az ahhoz szükséges intézkedések megtételére kötelezés a szomszédjogi per tárgya.

49. Jól látható, hogy jelen ügyben számos zavaró hatással jár az alperes által beüzemelt hőszivattyú, amely egy komplex berendezés. A berendezés működése és az azzal járó zavaró hatások pontos megjelölése, azok mértékével (zajszint, rezgésszint, kibocsátott hő és annak a környezetre gyakorolt hatása) jelentősen meghaladja az általános érzékelést és ismereteket, így különös szaktudást igénylő

kérdésnek minősül. Különös szakértelmet igénylő kérdésben az eljáró bíróság még akkor sem határozhat öriállóan, ha az eljáró bíró ilyen irányú szakértelemmel egyébként rendelkezik, a szakértő bevonása a peres eljárásban kötelező.

50. A szakértő bevonásának szükségességéről egyébként az eljáró bíróság köteles is tájékoztatni a peres feleket és felhívni őket arra, hogy a bizonyítás érdekében indítványozniuk szükséges szakértő kirendelését.

51. Az alkotmányjogi panasszal érintett eljárásban az elsőfokú bíróság a szakértő kirendelését mellőzte, helyette helyszíni tárgyalást folytatott le helyette. A helyszíni tárgyaláson az eljáró bíró személyesen igyekezett meggyőződni a perbeli állapotokról, a hőszivattyú működéséről és annak zavaró hatásairól.

52. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy az alperes által működtetett hőszivattyú működésére alperesnek jelentős befolyása volt – ahogyan azt az eljárás során kifogásoltam is, azonban az eljáró bíróság ezt nem vette figyelembe –, a műszaki kérdésekben laikus eljáró bíró aligha észlelhette egyáltalán a készülék működésének befolyásolását. A helyszíni tárgyalás súlyosan sértette ezáltal a fegyverek egyenlőségét, mivel alperes azt döntő mértékben befolyásolhatta úgy, hogy számomra ezzel szemben semmilyen eszköz vagy garancia nem volt biztosítva. [2/2017. (II. 10.) AB határozat]

53. Hangsúlyozandó az is, hogy az eljáró bíró saját, személyes tapasztalása szükségképpen szubjektív, az, hogy milyen hatások zavarhatnak valakit, merőben szubjektív. A szomszédjogi perekben nem arról szükséges döntést hozni, hogy általánosságban valakit zavarhat-e egy adott tevékenység, hatás vagy berendezés működése, hanem azt kell megítélni, hogy a konkrét szomszédot (jelen esetben engem) zavarja-e az alperes által működtetett hőszivattyú. Éppen ezért nem szolgálhat az ítélet alapjául kizárólag az a megállapítás, hogy az eljáró bíró nem érzékeli a hőszivattyú működését zavarónak, ez csupán annyit jelent, hogy az eljáró bírót személyesen – a helyszíni tárgyalás rövid időtartama alatt – nem zavarják ezen hatások. Teljességgel más egy zavaró hatásnak állandóan kitéve lenni; a lakóingatlanomon életvitelszerűen tartózkodom, így a zavaró hatást folyamatosan érzékelem.

54. A helyszíni tárgyalást tehát egyrésztől alperes befolyásolni tudta, másrésztől pedig szükségképpen szubjektív az eljáró bíró személyes érzékelése, tapasztalása. [21/2014. (VII. 15.) AB határozat]

55. Különösen sérelmes, hogy az eljáró bíró szubjektív megállapításaival szemben egyedüli objektív bizonyításként a szakértői bizonyítás állt rendelkezésemre, amelyet következetesen indítványoztam is. [10/2017. (V. 5.) AB határozat] Az eljáró bíróság azonban a szakértő kirendelését mellőzte, elzárva ezzel engem attól, hogy saját bizonyítékaimat előterjesszem, a szubjektív érzékelés helyett objektív, *evidence-based* ténymegállapításokat eszközöljek a szakértői vélemény elkészíttetése által.

56. Nem vitatom, hogy az eljáró bíró jogi kompetenciájába tartozik, hogy meghatározza, a zavaró hatások milyen mértékének tűrésére köteles a szomszéd. A zavaró hatások meghatározása (milyen hatásokkal jár a hőszivattyú működése, milyen mértékű a kibocsátott zaj, milyen mértékű rezgésterhelést valósít meg, milyen hőmérsékletű levegőt bocsát ki és az meddig érzékelhető és milyen környezeti hatásokkal jár) azonban olyan különleges szakértelmet igénylő kérdés, amely a szakértő kompetenciájába tartozik. Összeségében tehát a megállapított tények alapján vonhatta volna le az elsőfokú bíróság a jogi következményeket, a tények megállapítása azonban nem lehet kizárólag az eljáró bíró által a helyszíni tárgyaláson tapasztalt szubjektív érzés.

57. Jelen esetben a per során több alkalommal, következetesen kértem az eljáró bíróságokat, hogy rendeljenek ki szakértőt annak meghatározására, hogy a panaszolt hőszivattyú működése pontosan milyen hatásokkal jár, milyen mértékű zajterhelést, rezgésterhelést valósít meg, milyen hatással jár a környezetre és az egészségre a hőszivattyú által kibocsátott levegő. Szakkérdés továbbá az is, hogy a hőszivattyú megfelelő módon került-e elhelyezésre és beüzemelésre, valamint, hogy az milyen módon lenne áthelyezhető úgy, hogy a szomszédot kevésbé vagy egyáltalán ne zavarja.

58. Az eljáró bíróságok a szakértő kirendelése iránti indítványomat rendre mellőzték azzal az indokkal, hogy az a perben nem releváns. A másodfokú bíróság ítéletében azt is rögzítette, hogy nem a perre tartozó kérdéseket javasoltam feltenni a szakértőnek.

59. E körben kiemelendő, hogy a szakértői bizonyítás sajátos eljárási szabálya, hogy a felek indítványozzák a szakértői bizonyítást és javaslatot tehetnek a szakértő személyére és a bíróság által felteendő kérdésekre. A szakértő személyének kiválasztása, ezen szakértő kirendelése és a kirendelő végzésben feltett kérdések azonban kizárólag a bíróság hatáskörébe tartozik, a felek indítványához e körben nincs kötve, hivatalból dönt a kirendelt szakértő személyéről és a feltett kérdésekről. Kirívóan jogellenes a másodfokú bíróság azon érvelése, hogy irreleváns kérdések feltevését javasoltam, hiszen

a szakértőt kirendelő bíróság a kérdéseket hivatalból fogalmazza meg a szakértő felé. [IV/237/2018. számú AB határozat]

60. Az eljáró bíróságokat indokolási kötelezettség terheli továbbá a bizonyítási indítvány mellőzése esetén. Az elsőfokú és a másodfokú ítélet egyaránt csak sommásan rögzítette, hogy a szakértői bizonyítás a perben nem volt releváns, az nem derül ki az ítéletekből, hogy miért ne szolgált volna az ügyben felhasználható bizonyítékokkal a szakértői bizonyítás, miért volt eleve kizárt, hogy a perben felhasználható eredmény származzon belőle. [20/2017. (VII. 18.) AB határozat]

61. Ki kell emelni azt is, hogy a szakértői bizonyítási indítvány költségvonzata kizárólag engem terhel, annak előlegezésére én voltam köteles és azt vállaltam is. [3174/2014. (VI. 18.) AB határozat] Amennyiben a szakvélemény az eljáró bír személyes tapasztalatait támasztotta volna alá, úgy az ezzel járó költségeket én lettem volna köteles viselni a per végén is. A költség kockázat tehát csakis engem terhel, én ezt vállaltam is, az eljáró bíróság mégsem volt hajlandó kirendelni szakértőt. [IV/237/2018. számú AB határozat]

62. Eleve kizárt, hogy a bonyolult műszaki berendezést jelentő hőszivattyú kapcsán egy szakértő ne tudott volna a perben releváns bizonyítékkal szolgálni, a zajterhelés, rezgésterhelés, hőterhelés és annak környezetre gyakorolt hatása mind különös szakértelmet igénylő szakkérdés, így ezek megválaszolásával a perben hasznosítható bizonyíték került volna az eljárásba.

63. Számomra tehát a szakértői bizonyítás volt az egyetlen lehetőség arra, hogy igazamat bizonyítsam, valamint, hogy a helyszíni tárgyalás eredményét vitassam. A szakértői bizonyítás sikertelensége esetén annak költségeit is kizárólag én viseltem volna. Az elsőfokú bíróság mindezek ellenére zárt el a bizonyítás lehetőségétől, a másodfokú bíróság pedig ezt helybenhagyta. [IV/237/2018. számú AB határozat]

64. Az elsőfokú ítélet indokolása maga is rögzíti, hogy az ítélet alapjául a felek személyes nyilatkozatai és a helyszíni tárgyaláson tapasztaltak szolgálnak. Az általam indítványozott tanúbizonyítás és szakértői bizonyítás mellőzésre került. Azon túlmenően, hogy a fentiekben kifejtett alapjogi visszasságokra vezetett az eljáró bír szubjektív tapasztalására alapított elsőfokú ítélet, a másodfokú eljárást is kényszerpályára állította ezáltal az elsőfokú bíróság. [3174/2014. (VI. 18.) AB határozat]

65. A fellebbezésem folytán eljáró másodfokú bíróság – ahogyan azt a másodfokú eljárás szabályai előírják – csak szűk körben folytathat le bizonyítást és egészítheti ki az elsőfokon megállapított bizonyítékokat. Ebből következik, hogy a másodfokú bíróság is kizárólag a felek személyes nyilatkozataira és az elsőfokú helyszíni tárgyalásra alapította másodfokú döntését.

66. Ez azért különösen aggályos, mert a másodfokú bíróság feladata éppen az lett volna, hogy önálló és független módon vizsgálja felül az elsőfokú eljárást és ítéletet a fellebbezés és az ellenkérelem korlátai között. A másodfokú bíróság bizonyítást nem maga nem folytatott le, helyszíni tárgyalást vagy szemlét nem tartott, így azonban az elsőfokú bíróság által a helyszíni szemlén megállapítottakat érdemben nem is tudta vizsgálni. [5/1992. (I. 30.) AB határozat]

67. A jogorvoslathoz való jog lényegi eleme a jogorvoslat hatékonysága. Jelen esetben a másodfokú bíróság nem volt abban a helyzetben, hogy az elsőfokú döntés alapjául szolgáló, az elsőfokú bíróság által tartott helyszíni tárgyalás megállapításait érdemben megvizsgálja és felülbírálja. [23/1998. (VI. 9.) AB határozat] Mindez arra vezetett, hogy a másodfokú ítélet alapjául is az elsőfokú helyszíni tárgyaláson megállapítottak szolgáltak, azt a másodfokú bíróság érdemi vizsgálat nélkül átvette és döntése alapjául használta fel. [36/2013. (XII. 5.) AB határozat] Megállapítható tehát, hogy a másodfokú eljárás során egyáltalán nem valósult meg az elsőfokú döntés alapjául szolgáló tények felülvizsgálata, a másodfokú bíróság meg sem kísérelte a felülvizsgálatot elvégezni. [10/2017. (V. 5.) AB határozat]

68. Abban az esetben, ha a másodfokú bíróság kizárólag az elsőfokú bíróság szubjektív, a helyszíni tárgyaláson megállapítottakat veszi ítélezése alapjául, nem valósul meg valódi érdemi felülvizsgálat, így a jogorvoslathoz való jog kiüresedik. A másodfokú bíróságnak vagy magának is közvetlen módon kellett volna ismereteket szereznie a perbeli helyzetről (a másodfokú eljárásban is lehetőség van helyszíni tárgyalást tartani) vagy el kellett volna fogadni további bizonyítékokat, amelyet a másodfokú bíróság nem tett meg. [IV/237/2018. számú AB határozat]

69. A másodfokú eljárásban szintén egyetlen lehetőségem az lett volna, ha szakértői vélemény útján vitássá tehettem volna az elsőfokú bíróság által megállapított tényeket, ettől azonban a másodfokú bíróság elzárta. A fellebbezés így nem lehetett hatékony, ilyen eljárás mellett eleve nem vezethetett eredményre, ami a tisztességes eljáráshoz való jogom súlyos sérelmét eredményezte. [23/1998. (VI. 9.) AB határozat]

A tulajdonhoz való jog tekintetében

70. A szomszédjogi perekben irányadó érdekmérlegelés során a bíróságnak egyensúlyt kell teremtenie a felek között ingatlanaik használata tekintetében. Az érdekmérlegelés lényege, hogy az ingatlan használatával milyen, a szomszédot zavaró hatások járnak szükségszerűen és ezen zavarást milyen mértékben köteles tűrni a szomszéd, valamint, hogy a zavarás csökkentéséhez szükséges intézkedéseket melyik fél és milyen mértékben köteles megtenni. [3031/2017. (III. 7.) AB határozat]

71. Jelen esetben a hőszivattyú működtetése alperes érdekében áll, az ingatlan fűtése és hűtése kiépítése kifejezetten ezen módja azonban nem tekinthető szükségszerűnek, az merőben kényelmi szempont. Alperes ezen túlmenően a hőszivattyú telepítése során is arra volt tekintettel, hogy saját ingatlana külső képét esztétikailag ne rontsa a berendezés.

72. Ezzel szemben jómagam, idősebb személyként saját lakóingatlanomat, annak udvarával és teraszával együtt békében szeretném használni. Ebben háborít engem az alperes hőszivattyúja és annak elhelyezése módja.

73. Az eljáró bíróságok meg sem kísérelték feloldani a felek közötti érdekkonfliktust [3031/2017. (III. 7.) AB határozat], a hőszivattyú szükségszerűségét nem vizsgálták és nem is vetették össze a felek érdekeit, továbbá azt sem vizsgálták az eljáró fórumok, hogy a zavarás megszüntetése milyen módon lenne megvalósítható és az azzal járó költségeket és más terheket melyik fél milyen arányban köteles viselni, holott ezt is kértem.

74. Az ingatlan életvitelszerű használata egyértelműen alapjogi védelmet élvez, a tulajdonhoz való jog oltalma alatt. [64/1993. (XII. 22.) AB határozat] Alapvető jogok összeütközését az eljáró bíróságoknak a szükségességi-arányossági teszt alkalmazásával kellett volna feloldaniuk, megteremtve ezáltal a felek közötti egyensúlyt. [ABH 1998,91,98] A bíróságok egyáltalán nem vizsgálták, hogy a zavarás szükséges-e, továbbá azt sem, hogy a zavarás milyen mértéke tekinthető arányosnak. Ezzel szemben egyoldalúan a tulajdonhoz való jogomat korlátozták, miközben fel sem merült, hogy az alperes a hőszivattyú használatát milyen más, alternatív módon tudná megoldani, akár azáltal, hogy a berendezést nem a kerítésem mellé, a lakóingatlanomhoz és teraszomhoz közel helyezi el.

75. Ezen érdekmérlegelési teszt az alapjogi konfliktus feloldását, illetőleg az alapjogomba történő beavatkozás alkotmányosságának megállapítását szolgáló, szükségességi- arányossági teszt egy lecsapódása a szakjogi szabályokban. Az eljáró bírói fórumok ugyanakkor nem voltak arra

figyelemmel, hogy a helyzet a tulajdonhoz való alapjogomba történő – álláspontom szerint alaptörvény-ellenes – beavatkozás, amely beavatkozás vizsgálatára az At. 28. cikke alapján a rendes bíróságok is kötelesek. E körben megkerülhetetlen lett volna az általános alapjogi teszt alkalmazása, ám erre sem került sor.

A magánszféra védelme

76. A fenti alkotmánybírósági gyakorlat alapvető követelményként határozza meg, hogy a magánszféra az a „terület”, ahol alapjogi igényem lehet a zavarás mentességre; arra, hogy oda a hozzájárulásom nélkül mások ne hatolhassanak be.

77. Amennyiben erre sor kerül, úgy az általános alapjogi teszt alkalmazása az, amely szükséges annak megítélése érdekében, hogy a beavatkozás alkotmányosnak minősül-e. Erre ab ovo nem került sor a bírósági eljárásban, így álláspontom szerint már formálisan sem tekinthetők a bírói döntések akként, mint amelyek eleget tettek az Alaptörvény 28. cikkében foglalt kötelezettségüknek.

78. A teszt első lépésén a legitim célt, avagy a szükségességet kell azonosítani: ez elvi síkon természetesen lehet a szomszéd azon igénye, hogy a saját életterét kialakítsa, a saját magánszféráját biztosítsa. Tehát elmondható, hogy a magánszféra védelem kapcsán fennálló igényeink ütköznek alperessel, amely mindkét esetben alapjogi jogosultság és mint ilyen, alapot teremthet alkotmányos beavatkozásra.

79. A teszt következő lépcsőjén a beavatkozás alkalmasságát szükséges vizsgálni, ami ugyan nehezen értelmezhető egy ilyen szituációban, de tény és való, hogy az alperes jogának érvényre juttatása az én tűrésre kötelezésemmel megtörténhet.

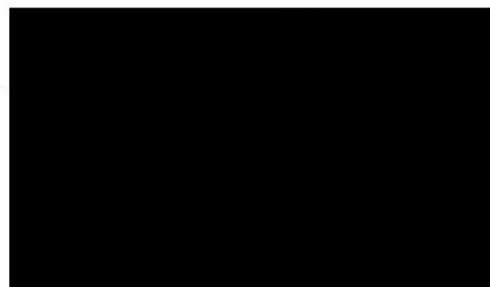
80. Álláspontom szerint az alapjogi teszt következő lépcsője az, ahol azonban elbukik a korlátozás, illetőleg a rendesbíróságok nem tettek meg e körben minden szükséges lépést, hogy ezt biztonsággal vizsgálni lehessen, erre alapítva az ítéletüket. A belső szükségességi lépcső ugyanis arra keresi a választ, hogy létezik-e enyhébb korlátozást, vagy az alkalmazott eszköz a legkevésbé korlátozó. Meglátásom szerint ezen a ponton kellett volna vizsgálni a szakági szabályok szerint szakértő alkalmazásával a bíróságoknak, hogy a zavaró hatást keltő berendezés elhelyezésére csak az ingatlanom közvetlen szomszédságában kerülhetett-e sor, illetve hogy maga a berendezés a lehető legkisebb zavarást valósítja-e meg ahhoz képest, amely még az alperes jogának biztosításához szükséges. Erre azonban nem került sor, így jelen ügyben azt állítani, hogy a magánszférámba történő beavatkozás szükséges volt, nem lehet.

81. Az utolsó lépés, az arányosság körében előadom, hogy arányításra nem került sor. A bíróságok nem mérlegelték, hogy a nekem okozott hátrány arányban áll-e az alperesnek juttatott előnnyel. E körben lehetett és kellett volna figyelembe venni, hogy jómagam és feleségem életvitelszerűen élünk az ingatlanban és egész nap ki vagyunk téve a zajhatásnak. Hogy ideköltözésünk célja a településen élő lányunk és kisunokánk támogatása volt; utóbbira sokszor ingatlanunkban vigyázunk és rendre ő is fülfájásra panaszkodik és sírva fakad az udvaron tapasztalt zajhatástól. Ezen érveket kellett volna mérlegre tenni és szembe állítani alperes azon igényével, hogy a szabadon álló épületének melyik oldalán kívánja/tudja elhelyezni a berendezést. Az eljárás azonban erre nem tért ki, a bíróság csak minket kötelezett, csak a mi alapjogunkba történő beavatkozást rögzítette, alperest semmire nem kötelezte.

Összegezve a fentebb részletesen kifejtett indokokat, a támadott másodfokú ítélet és az alapul fekvő elsőfokú ítélet, valamint a teljes rendesbírósági eljárás során megfosztottak a bizonyítás lehetőségétől, a fegyverek egyenlőségét sértve alpereshez képest rendkívül hátrányos pozícióba hozva ezáltal. Az eljárás során a bizonyítás lehetőségétől elzártak, az indítványozott bizonyítás mellőzését pedig nem indokolták az ítéletek, sértve az indokolt bírósági ítélethez való jogot. Az eljáró bíróságok elmulasztották a szomszédjogi perekben kötelező érdekmérlegelés lefolytatását, figyelmen kívül hagyva ezáltal a tulajdonhoz való jog korlátozása által szükségessé tett alapjogi mérlegelést. Végezetül egy a magánszférámba történő súlyos beavatkozást konzerváltak alaptörvény-ellenes döntéseikkel. A rendesbírósági eljárás a fentiekre tekintettel egyes elemeit tekintve, valamint összességében sem felelt meg a tisztességes eljáráshoz való abszolút jog alkotmányos követelményeinek, és mind a tulajdonhoz való jogom, mind pedig a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogom sérelmét konzerválta, így a jelen alkotmányjogi panasszal támadott ítéletek alapjog-sértőek. Erre figyelemmel kérem a t. Alkotmánybíróságot, hogy a fenti kérelmemben foglaltaknak megfelelő döntést hozni szíveskedjen.

Kelt: Budapest, 2022. szeptember 5.

Tisztelettel:

Kollarics Flóra Ugyvédi Iroda

